

**NÖVÉNYEGÉSZSÉGÜGYI KÉSZENLÉTI TERV A
KŐRISRONTÓ KARCSÚDÍSZBOGÁR (AGRILUS
PLANIPENNIS FAIRMARE, 1888)
(COLEOPTERA: BUPRESTIDAE)
FELSZÁMOLÁSÁRA**

2025

Forrás: Dr. Csóka György

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Növényegészségügyi Osztály

Tartalomjegyzék

1. Fogalom meghatározások	2
2. Az <i>A. planipennis</i> felszámolására vonatkozó Készenléti Terv célja és életbe lépése	3
A készenléti tervek alkalmazásának kezdete	4
3. Jogszabályi alapok és szabványok	5
4. Feladatok és felelősök meghatározása	6
5. A károsító terjedésének megakadályozására és felszámolására kidolgozott eljárás	7
5.1 Intézkedések az <i>A. planipennis</i> gyanúja esetén	7
5.1.1 Vállalkozók és magánszemélyek által hozott intézkedések	8
5.1.2 Hatósági intézkedések	8
5.1.3 A károsító azonosítása	9
5.2. Intézkedések megerősített vizsgálati eredmény alapján	10
5.2.1 Vállalkozók és magánszemélyek által végrehajtandó intézkedések	10
5.2.2 Hatósági intézkedések	10
5.3 Jelentési kötelezettség	13
5.4 Kommunikációs tevékenység	13
5.5 Képzés	14
5.6 Az intézkedések befejezése	14
6. Források biztosítása	15
7. A hatósági intézkedések felülvizsgálata	16
A készenléti terv érvényessége	16
1. melléklet: Szakmai-tudományos ismeretek az <i>A. planipennis</i> rovarfajról	17
2. melléklet: Hatósági mintavétel	21
3. melléklet: A „meghatározott növények” behozatalának és szállításának ellenőrzése	23
4. melléklet: Elérhetőségek	25
5. melléklet: Az <i>A. planipennis</i> fertőzési zóna meghatározása Magyarországon	27

1. Fogalom meghatározások

Jelen fejezet az *Agrilus planipennis* elleni védekezéssel kapcsolatos alapvető fogalmakat határozza meg, amelyek a Készenléti Tervben alkalmazott kifejezések egységes értelmezését biztosítják.

A fogalmak az alábbi módon értendők:

- (1) „meghatározott károsító”: *A. planipennis* Fairmaire, 1888 (továbbiakban: *A. planipennis*), magyarul kőrisrontó karcsúdíszbogár
- (2) „meghatározott növények”: a *Fraxinus* L. fajok és a *Chionanthus virginicus* L. növények, a termés, a vetőmag, a virágpor és a szövettenyészetben lévő növények kivételével
- (3) „meghatározó felderítés”: egy károsítóval fertőzöttnek vagy károsítótól mentesnek tekintett terület határainak megállapítására szolgáló iteratív eljárás;
- (4) „meghatározott faanyag és kéreg”: a *Chionanthus virginicus* L. és a *Fraxinus* L. fája, lehántolt kérge, valamint fájából és kérgéből készült egyéb tárgyak
- (5) „csapdafák”: meghatározott növények, amelyekről övszerűen lehántják a kérget, és ezt a kérget a meghatározott károsító korai észlelésére használják fel

2. Az *A. planipennis* felszámolására vonatkozó Készenléti Terv célja és életbe lépése

Az alábbi készenléti terv összegyűjti és részletezi azokat az intézkedéseket, melyeket az Agrárminisztérium léptet életbe egy igazolt *A. planipennis* fertőzés esetén.

Ez a dokumentum kizárólag erre a károsítóra érvényes, és együtt alkalmazandó az Általános Növényegészségügyi Készenléti Tervvel (a továbbiakban ÁNKTK), amely részletezi a felelősök kötelezettségeit és feladatait a károsító megjelenése esetén.

Ezen károsítóspezifikus Növényegészségügyi Készenléti Terv célja, hogy az [\(EU\) 2024/434](#) (továbbiakban *A. planipennis*-rendelet) végrehajtási rendeletben meghatározottak szerint megelőzzük az *A. planipennis* Európai Unión belüli megtelepedését és elterjedését.

E cél elérése érdekében az alábbi intézkedések történnek:

- a növényvédelmi hatóság személyi állományának felkészítése a zárlati károsítók által okozott fertőzésekből eredő növényegészségügyi kockázatok azonnali és hatékony kezelésére;
- a termelők és a lakosság tájékoztatása az *A. planipennis* jelentette veszélyekről, valamint a fertőzés tüneteiről;
- a növényegészségügyi intézkedések becsült forrásigényének meghatározása,
- a károsító jelentette potenciális veszély tudatosítása, az érintettek megismertetése a tünetekkel;
- útmutatás biztosítása arra vonatkozóan, hogy milyen intézkedéseket kell tenni a tünetek észlelésekor;
- minden érdekelt fél számára naprakész információ biztosítása a fertőzési helyzetről;
- gyors és hatékony reagálás a károsító elterjedésének, továbbterjedésének megakadályozása érdekében

Az *A. planipennis* az Európai Unió tagállamai számára az egyik legsúlyosabb veszteségekkel fenyegető rovarfaj. Elsősorban (de nem kizárólagosan) legyengült fákat fertőz meg, azok gyors pusztulását is okozhatja. Ezáltal negatívan befolyásolja a kőrisekhez kötődő élőlények, például rovarok, gombák és más fajok biodiverzitását is. Csökkenti továbbá a károsodott faanyag értékét. A terjedésének megakadályozásáról szóló Növényegészségügyi Készenléti Terv (továbbiakban *A. planipennis* NKT) a Nébih Növényvédelmi és Borászati Igazgatósága (továbbiakban Nébih NBI) által kidolgozott és az Agrárminisztérium által jóváhagyott dokumentum, amely az *A. planipennis* által okozott fertőzések kezelésére és felszámolására szolgál.

Az *A. planipennis* egy oligofág kártevő, amely elsősorban kőris fajokat (*Fraxinus* spp.) károsít, beleértve a díszfajtákat is. A rovar biológiájáról, gazdanövényeiről, földrajzi elterjedéséről és terjedési módjáról bővebben az 1. melléklet nyújt tájékoztatást.

Az *A. planipennis* NKT az Általános Növényegészségügyi Készenléti Tervvel (ÁNKTK) együtt alkotja a Növényvédelmi Szervezet Módszertani Kézikönyvének részét. Szükség szerint időről időre felül kell vizsgálni.

A készenléti tervek alkalmazásának kezdete

Az ÁNKT-ben szereplő intézkedések végrehajtása és a károsító-specifikus készenléti tervek alkalmazása akkor kezdődik, amikor felmerül a gyanú egy jelentős idegenhonos károsító magyarországi jelenlétére, vagy amikor hatóságilag megerősítik e jelenlétet. Azt, hogy más országból származó szállítmányok esetében milyen esetekben nem szükséges a Készenléti Terv életbe léptetése, az ÁNKT előírásai tartalmazzák.

3. Jogszabályi alapok és szabványok

A bejelentési kötelezettség alá tartozó zárlati károsító szerepel az Európai Unió tagállamainak közös uniós zárlati károsítók jegyzékében, a [2019/2072 EU rendelet II mellékletének A. részében](#). A károsító besorolása azt jelenti, hogy bármely növényen, növényi terméken előfordulva intézkedésköteles, behurcolása és terjesztése tilos, ugyanakkor az Unió területén még nem fordul elő.

Az *A. planipennis* NKT-ben leírt intézkedések Magyarország teljes területére vonatkoznak és kötelezően végrehajtandók.

Az *A. planipennis*, csakúgy, mint az összes kiemelt károsító elleni védelem jogszabályi alapját az ÁNKTK rögzíti.

A károsítóra érvényes legfontosabb rendelet a Bizottság **(EU) 2024/434 végrehajtási rendelete** az *A. planipennis* Unió területén belüli megtelepedésének és elterjedésének megelőzését célzó intézkedésekről (továbbiakban: *A. planipennis*-rendelet), mely 2024. február 5-étől van érvényben.

E Készenléti Terv az alábbi szabványokkal együtt alkalmazandó:

- (1) [EFSA Pest Survey Card on *A. planipennis*](#)
- (2) [EPPO Standard on Diagnostics: PM 7/154 \(1\) *A. planipennis*](#)
- (3) [EPPO Standard on National regulatory control systems: PM 9/14 \(1\) *A. planipennis*: procedures for official control](#)
- (4) [ISPM 9](#) – Guidelines for pest eradication programmes
- (5) [ISPM 10](#) – Requirements for the establishment of pest free places of production and pest free production sites
- (6) [ISPM 14](#) – The use of integrated measures in a systems approach for pest risk management
- (7) [ISPM 15](#) – Regulation of wood packaging material in international trade
- (8) [ISPM 27](#) – Diagnostic protocols for regulated pests

A Növényegészségügyi Készenléti Terv az *A. planipennis* felszámolására az ÁNKTK 2. fejezetében foglaltakat veszi alapul.

4. Feladatok és felelősök meghatározása

Az *A. planipennis* elleni védekezési stratégia alapkövei közé tartoznak az országos felderítési programok, amelyek a rovarfaj jelenlétének feltárására irányulnak, a kártevő korai kimutatása, a fertőzött területeken a fertőzési eset felszámolása, a fertőzött és potenciálisan fertőzött növények megsemmisítése, valamint a terjedés megakadályozása a kártevő gazdanövényeivel kapcsolatos területi korlátozásokkal.

A Nébih NBI és a Szükséghelyzeti Munkacsoport feladat- és felelősségi körét az ÁNK 3. pontja és 1. melléklete adja meg. Az ott felsoroltakon kívül az *A. planipennis* felszámolási programjának különböző szakaszaiba az intézkedések végrehajtásával kapcsolatos konzultációkhoz a következő szervezeteket szükséges bevonni:

Központi hivatalok:

- Agrárminisztérium - Erdőkért és Földügyekért Felelős Államtitkárság és Élelmiszergazdaságért és Agrárszakképzésért Felelős Államtitkárság
- Nemzetipark-igazgatóságok (Agrárminisztérium irányítása alatt)
- Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály (Pest Vármegyei Kormányhivatal része)
- Nébih
- Vármegyei Kormányhivatalok

Tudományos Szervezetek:

- Soproni Egyetem Erdészeti Tudományos Intézete (ERTI)
- Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar

Szakmai, szakmaközi szervezetek, egyesületek:

- Magyar Díszkertészek Szakmaközi Szervezete
- Magyar Díszfaiskolások Egyesülete
- Országos Erdészeti Egyesület
- Budapesti Közművek Főkert Nonprofit Zrt.
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara
- Növényvédelmi Szövetség

Egyetemek

- Soproni Egyetem
- Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
- Szegedi Tudomány Egyetem
- Debreceni Egyetem
- Széchenyi István Egyetem

A fenti szervezetek felelős képviselőinek neve és elérhetősége az 4. mellékletben szerepel.

5. A károsító terjedésének megakadályozására és a felszámolására kidolgozott eljárás

Az *A. planipennis* gyanított és megerősített jelenléte esetén követendő eljárás megfelel az ÁNK 4. pontjában és az ott hivatkozott 4. és 5. számú mellékletben leírtaknak. Ez a fejezet tartalmazza az *A. planipennis*-hez kapcsolódó konkrét intézkedéseket.

5.1 Intézkedések az *A. planipennis* gyanúja esetén

Az ÁNK-ben leírtak szerint bárki is észlelte, be kell jelentenie az illetékes vármegyei kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Osztályának (továbbiakban: NTO) az *A. planipennis* okozta fertőzés gyanúját.

A károsító előfordulására utaló tünetek és jelek:

- **Lombvesztés** –Általában az ágvégeken, a fa lombkoronájának csúcsán kezdődik. A fertőzés előrehaladtával egyre súlyosbodik.
 - **D-alakú röpnyílások** (*A. planipennis* esetében 3–4 mm szélesek).
 - **Új hajtások („fattyúhajtások”) megjelenése a fa törzsén**, gyakran sérülés vagy fertőzés hatására.
 - **Apró, gyakran klorotikus (sárguló) levelek**. Ősszel a levelek nehezebben hullanak le, és a levélnyelek télen is a fán maradhatnak.
 - **Kéreg és korona elszíneződése és ritkulása**.
 - **Nedves foltok a törzsön**, amelyek a kéreg sérülésére utalnak.
 - **Függőleges repedések a kérgen**, amelyek 5–10 cm hosszúak.
 - **Cikk-cakk** alakú lárvagalériák, amelyek akár 50 cm hosszúak is lehetnek, és a tápanyagok szállításának megszakadását okozzák, végül a fa pusztulásához vezetnek.
 - **Harkály aktivitás**, amely általában a fát károsító rovarok jelenlétére utal.
 - A kéreg elszíneződése és megdagadása a lárvák növekedése miatt.

1. ábra Az *A. planipennis* által kiváltott ágelhalás *Fraxinus* spp-n

(Forrás: Dr. Csóka György).

Továbbá a gazdanövények tünetmentesen is megfertőződhetnek. A kőrisfajok bármely fentiekben részletezett tünetek megjelenése esetén megvizsgálandók, mivel az európai *Agrilus* fajok nem fertőzik őket.

5.1.1 Vállalkozók és magánszemélyek által hozott intézkedések

Az *A. planipennis* okozta fertőzés gyanújának esetén vállalkozói és magánszemélyi intézkedésekre – köztük a legfontosabbra, a haladéktalan bejelentési kötelezettségre – az ÁNK 4.1.1. pontjában leírtak érvényesek. Az érintett vállalkozó(k)nak és magánszemély(ek)nek együtt kell működni az NTO-val és végre kell hajtania annak előírásait.

5.1.2 Hatósági intézkedések

Gyanú esetén az első teendő a hatósági mintavétel, melyet a 2. számú melléklet részletez. Az adott körülményektől függően meg kell tenni a kezdeti növényegészségügyi intézkedéseket. Fontos szempont, hogy fennáll-e az *A. planipennis* természetes terjedésének vagy ember általi terjesztésének kockázata. A fertőzésnek mindaddig csak a gyanúja áll fenn, amíg a Nébih Élelmiszerlánc-biztonsági Laboratórium Igazgatóság Növény-egészségügyi Nemzeti Referencia Laboratórium budapesti telephely (továbbiakban: Laboratórium) el nem végzi a rovarhatározást. Az elvégzett vizsgálatok során a pozitív eredményű teszt megerősíti a fertőzés tényét vagy a fertőzés gyanúja negatív vizsgálati eredmény alapján elutasítható vagy kizárható.

Amennyiben megvan az első pozitív vizsgálati eredmény, a helyzet súlyosságától és a fertőzés kiterjedésétől függően az ÁNKT 4.2. pontjában felsorolt növényegészségügyi intézkedéseket az *A. planipennis* terjedésének megakadályozása érdekében az NTO-nak el kell végeznie.

A fertőzési gyanú esetén minden érintett személyt (vállalkozókat, magánszemélyeket, felügyelőket stb.) tájékoztatni kell az *A. planipennis* jelentette kockázatokról. Az ÁNKT 3.3 pontja alapján a Nébih feladata a Szükséghelyzeti Munkacsoport összehívása, valamint szükség esetén a kapcsolatfelvétel a többi NTO-val.

Hatósági vizsgálatok a szállítás során:

- A növényegészségügyi hatóságok rendszeres ellenőrzéseket végeznek a faanyag- és növény szállítmányok esetében, különösen akkor, ha a károsító előfordulásának gyanúja már fennáll, de még nem történt hivatalos megerősítés.
- A beérkező és kimenő szállítmányok igazolása laboratóriumi vizsgálatokkal történik, amennyiben a gyanú alátámasztásához további bizonyíték szükséges.
- A faanyagot és kérget érintő kereskedelmi tevékenység fokozott felügyelete indokolt, elsősorban a határátkelő helyeken és a faipari feldolgozó üzemekben.

5.1.3 A károsító azonosítása

A károsító előfordulására utaló tünetek és jelek

Az *A. planipennis* esetében a floémában táplálkozó lárva okozza a jelentősebb kárt a fákban. Az imágó a gazdanövény levelein kezd táplálkozni, a levél szélétől haladva befelé. Az egyik legnagyobb kihívás a fertőzés korai észlelése, mivel a fa/facsoport csak akkor mutat jól látható (vagy könnyen észrevehető/észlelhető) tüneteket, amikor a fertőzés már súlyos. A legyengült fák kifejezetten vonzzák a rovar, ezért az amúgy egészséges területen észlelt néhány gyengébb fa utalhat fertőzésre is, vagy odacsalhatja a rovarokat. A fertőzés általában a lombkoronában kezdődik, olyan részeken, ahol az ágak átmérője 5-10 cm, és fokozatosan halad lefelé a fán. Előrehaladott fertőzés esetén a fák felszíni gyökerei is otthont adhatnak a fejlődő lárváknak.

Diagnosztikai vizsgálatok

A növények *A. planipennis*-fertőzöttségének igazolására morfológiai és/vagy molekuláris biológiai vizsgálatot szükséges lefolytatni. A rovar bármely stádiumú egyedeinek PCR-módszerrel történő azonosítását végzi a Laboratórium. A rovarmorfológiai vizsgálatot (lárvastádiumú és kifejlett rovar) az EPPO PM 7/154 (1) szabványleírás szerint végzi a Laboratórium, a diagnózist dr. Csóka György, a Soproni Egyetem Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI) Erdővédelmi Osztályának vezetője vizsgálja felül.

A tojások, a korai stádiumú vagy sérült lárvák, valamint a bábok azonosítását molekuláris biológiai módszerrel kell végezni. Ugyanez alkalmazható a lárvák és a kifejlett rovarok morfológiai azonosításának megerősítésére is. A molekuláris biológiai vizsgálatokat a Laboratórium végzi el.

5.2. Intézkedések megerősített vizsgálati eredmény alapján

5.2.1 Vállalkozók és magánszemélyek által végrehajtandó intézkedések

Az ÁNK 4.2.1. pontjával összhangban a vállalkozóknak a [2016/2031/EU rendelet 14. cikke](#), magánszemélyeknek a [15. cikke](#) alapján kell végrehajtaniuk az NTO-val egyeztetett vagy annak előírásai szerinti intézkedéseket.

5.2.2 Hatósági intézkedések

Az *A. planipennis* jelenlétének megerősítése után az NTO-nak az ÁNK 4.2.2. pontja szerint kell végrehajtania a hatósági intézkedéseket. Tájékoztatnia kell a fertőzéssel potenciálisan érintett vállalkozókat és a nyilvánosságot, valamint azonnal ki kell dolgoznia a **Cselekvési tervet** és azt az érintett vállalkozók rendelkezésére kell bocsátania. Ekkor már a **Szükséghelyzeti Munkacsoport is** megkezdheti működését.

Az [A. planipennis-rendelet 7. cikke](#) szerinti **felszámolási intézkedések** vonatkoznak minden ültetésre szánt növényre az Unió területén belüli szállítás során, amelyek a felsorolt nemzetségekhez és fajokhoz tartoznak. Ezek közé sorolhatók azok a növények is, amelyek életképessége természetközegben fenntartott, kivéve a vízi növényeket és a szövettenyésztetben lévőket. Ezek az ún. „**meghatározott növények**”.

A **felderítéseket** az *A. planipennis* esetleges jelenlétének kiderítésére az *A. planipennis*-rendelet [3. cikkének \(4\) bekezdésével](#) és [7. cikkével](#) összhangban a „**meghatározott növényeken**” kell végezni.

A felderítések tervezéséhez és kivitelezéséhez az EFSA interaktív *Agrilus* felderítési útmutatója (Survey card) használható fel:

<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/sp.efsa.2020.EN-1945>

<https://storymaps.arcgis.com/stories/207889f511d24daa8bd6c0d7e828b300>

5.2.2.1 A körülhatárolt terület kialakítása

Ha a Laboratórium hivatalosan megerősíti a károsító jelenlétét, az NTO-nak azonnal **körülhatárolt fertőzött területet** kell kialakítania a fertőzött növények, továbbá minden olyan „meghatározott növény” körül, amely a fertőzött növények körüli **100 méter sugarú körben** valószínűleg megfertőződhet. Felszámolás céljából legalább **10 kilométer szélességű pufferzónát** kell kijelölni a fertőzött terület határától. A ténylegesen fertőzött terület méretét a fertőzést meghatározó felderítés lehető legrövidebb időn belüli elvégzésével kell meghatározni az *A. planipennis*-rendelet [3. cikkének \(2\) pontja](#) alapján. Ha az ez alapján kialakítandó pufferzónák átfedik egymást, azok összevonásával egyesített pufferzónát kell kialakítani.

Nem szükséges kialakítani körülhatárolt területet az *A. planipennis*-rendelet [4. cikk \(1\) bekezdése](#) szerint a károsító elszigetelt előfordulásai esetén, ha:

- a) bizonyíték van arra, hogy a rovar azokkal a növényekkel és/vagy növényi termékekkel érkezett, amelyeken észlelték és nem fordult elő a károsító szaporodása és
- b) olyan elszigetelt észlelésről van szó, amely várhatóan nem vezet a károsító megtelepedéséhez

Ebben az esetben az *A. planipennis*-rendelet [4. cikk \(2\) bekezdése szerinti a\) – g\) pontok](#) szerint jár el az NTO.

A körülhatárolt terület létrehozásáról, módosításáról, valamint a kialakításától való eltekintés indokairól az *A. planipennis*-rendelet [9. cikkének](#) megfelelően az EUROPHYT-Outbreaks alkalmazásban, a felderítések eredményeiről pedig azok összegzésekor azonnal, táblázatos formában, a Nébih NBI-nek külön jelentésben kell tájékoztatnia a Bizottságot.

5.2.2.2 A körülhatárolt terület megszüntetése

Akkor szüntethető meg a körülhatárolás az *A. planipennis*-rendelet [6. cikkével](#) összhangban, ha az *A. planipennis* jelenlétét legalább négy egymást követő évben nem mutatta ki a hatóság a [\(EU\) 2016/2031 rendelet 19. cikkének \(1\) bekezdésében](#) említett intenzív éves felderítések során a körülhatárolt területen. A megszüntetésről a Nébih NBI az EUROPHYT-Outbreaks-rendszerben értesíti a Bizottságot és a többi tagállamot.

5.2.2.3 A körülhatárolt terület számbavétele

Az ÁNKTK vonatkozó részében leírtak alapján az NTO-nak meg kell határoznia az *A. planipennis* bekerülését és megtelepedését elősegítő **kockázatos tevékenységeket** és **helyszíneket**.

A kockázatos helyszínek:

- Olyan faiskolák, kereskedő cégek és kertészeti árudák, amelyek olyan országokból importálnak gazdanövényeket, ahol az *A. planipennis* valószínűsíthetően előfordul.
- Kertészeti árudák környékén lévő kertek és parkok, ahol a fertőzés terjedésére nagyobb az esély.
- Szállítási útvonalak: az autópályák parkolói, vasúti csomópontok és azok a repülőterek, amelyek árut fogadnak a rovarral fertőzött országokból. Az előző fertőzési esetek környéke, ahol a kockázat újra megjelenhet. A körülhatárolt területeken az NTO elvégzi a [\(EU\) 2016/2031 rendelet 19. cikkének \(1\) bekezdésében](#) említett intenzív éves felderítéseket, figyelembe véve a Nébih által kiadott károsítófelderítési adatlapban szereplő információkat.
- A faj önerőből is képes terjedni, így az ország keleti felében a szállítási útvonalaktól független helyszíneken való megjelenése sem zárható ki.
- Korábbi fertőzések helyszínei.

5.2.2.4 Felszámolási intézkedések a körülhatárolt területen

Az *A. planipennis*-rendelet [7. cikkének](#) megfelelően az NTO-nak az alábbi intézkedéseket kell meghozni:

a) A fertőzött növények azonnali kivágása

Minden fertőzött és gyaníthatóan fertőzött növényt azonnal tőből ki kell vágni.

b) A fertőzött növények körüli 100 m-es sugarú körben található növények kivágása

A fertőzött növények körül legalább 100 méteres sugarú körben minden „meghatározott növény”-t azonnal től ki kell vágni. E növényeket alaposan meg kell vizsgálni a fertőzöttség jelei után kutatva. Amennyiben azonban a fertőzöttség a rajzási időszakon kívül történt, a vizsgálat helyett az érintett növényeket még a következő rajzási időszak kezdete előtt el kell távolítani.

c) A kivágott növények eltávolítása és megsemmisítése

A kivágott növényeket megfelelő módon el kell távolítani, biztonságosan megsemmisíteni, és minden szükséges óvintézkedést meg kell hozni a károsító terjedésének elkerülése érdekében a kivágás közben és azt követően.

d) Faanyag és kéreg biztonságos megsemmisítése

A fertőzött faanyag és kéreg vizsgálatát követően biztonságosan el kell távolítani őket, és minden szükséges óvintézkedést meg kell hozni, hogy elkerüljük a károsító további terjedését.

e) A fertőzött anyagok szállításának tilalma

A fertőzött növények, faanyag, kéreg, valamint minden más fertőzés gyanús anyag kiszállítása tilos a körülhatárolt területről. Kizárólag az NTO által ellenőrzött, fertőzésmentes növények szállíthatók ki a területről.

f) A fertőzés eredetének kivizsgálása

A fertőzés eredetét az érintett növények, faanyagok, kéreg és más tárgyak visszakövetésével és fertőzöttségük vizsgálatával kell felderíteni, beleértve a célzott mintavételt is.

g) A növények pótlása más, a károsítóra nem fogékony fajokkal

A fertőzött növényeket, ha lehetséges, más, a károsítóra nem fogékony növényekkel kell pótolni, hogy megakadályozzuk a további terjedést.

h) A „meghatározott növények” jelenlétének tilalma a fertőzött területen

A fertőzött területen tilos bármilyen „meghatározott növény”, annak faanyagának és kéregének jelenléte, kivéve, ha csapdafákat alkalmaznak, amelyeket megfelelő módon kell kezelni és el kell távolítani a következő rajzási időszak előtt.

i) Közérdekű figyelemfelhívás és tájékoztatás

A nyilvánosság figyelmét fel kell hívni a károsító jelentette veszélyre, valamint a fertőzés terjedésének megakadályozására hozott intézkedésekre.

j) Egyedi intézkedések

Ha bármilyen különleges helyzet vagy komplikáció merül fel, amely akadályozhatja vagy késleltetheti a felszámolási intézkedéseket, egyedi intézkedések hozhatók a helyzet megoldására, figyelembe véve a fertőzött vagy fertőzés gyanús növények hozzáférhetőségét és azok megfelelő felszámolását.

k) Bármely egyéb szükséges intézkedés

Minden olyan intézkedést meg kell hozni, amely hozzájárulhat a károsító felszámolásához, beleértve a nemzetközi növényegészségügyi szabványok (ISPM 9 és ISPM 14) betartását, valamint az adott területen alkalmazott rendszerszemléletű megközelítést.

A területek beazonosítása az ingatlankataszter alapján történik, majd a haszonélvezeti és a földhasználati jog kerül meghatározásra. Ezek alapján lesz eldönthető az ügyfél személye. Értesítés történhet személyesen a helyszínen a jegyzőkönyvben szereplő, jelen lévő ügyfél részére, de a döntést határozat formájában is közölni kell. Ha az ügyfél ismert, de nincs jelen a helyszínen, akkor a hivatalos döntést határozattal kell vele közölni. Ismeretlen vagy nagyon nagy számú ügyfél esetén hirdetmény útján lehet a döntést közölni. Bármilyen tulajdont érintő kérdésben hatósági döntést kell hozni. A szükségesség szerint, amennyiben a döntésről való tájékoztatás megküldése aránytalanul nagy időt jelentene, lehetőség van az ügyfél/ügyfelek távollétében is az érintett területre belépni, ott hatósági intézkedést végrehajtani. A területre való belépési jogot az [Éltv. 44. § \(1\) a-g.](#) pontja és a [2016. évi CL. törvény](#) az általános közigazgatási rendtartásról (Ákr.) és 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet a növényegészségügyi feladatok végrehajtásáról biztosítja.

Az érintett növényekkel és faanyaggal kapcsolatos hatósági intézkedések során tájékoztatni kell a potenciálisan érintett erdőtulajdonosokat, fakitermelő vállalkozásokat és magánszemélyeket. A hatósági beavatkozásokat előzetesen be kell jelenteni, és törekedni kell az érintettekkel való együttműködésre. A hatóságok számára biztosítani kell az érintett területekre való bejutást.

5.2.2.5 Az Unió területén belüli szállítás

Az Unió területén belüli szállításról a 3. melléklet nyújt bővebb tájékoztatást.

A körülhatárolt területekről származó növények szállításának ellenőrzési adatait az NTO-knak rögzíteniük kell. A Nébih ezeket is bekéri és felhasználja a Bizottságnak szóló, a körülhatárolt területekre vonatkozó éves jelentés elkészítéséhez.

5.3 Jelentési kötelezettség

Az *A. planipennis* előfordulásának kimutatásakor szükséges értesítések és további jelentések benyújtásának alapvető kötelezettségeit az ÁNKTK vonatkozó része tartalmazza.

Az *A. planipennis*-rendelet [9. cikke](#) szerint, a Nébih NBI-nek minden év április 30. napjáig jelentést kell tennie a Bizottság felé. Ez tartalmazza az [5. cikk](#) szerint elvégzett felderítések eredményeit a rendelet mellékletében említett sablon felhasználásával.

Az NTO-k növényegészségügyi felügyelőinek a mintavételekről készült jegyzőkönyveket folyamatosan fel kell tölteniük a TNAIR rendszerbe. Amennyiben végeztek ehhez kapcsolódó laborvizsgálatot, fel kell tölteni annak adatait az OÁIR és TNAIR rendszerekbe.

5.4 Kommunikációs tevékenység

Az *A. planipennis*-re vonatkozó rendelettel és az (EU) 2016/2031 rendelet által bevezetett új növényegészségügyi szabályozással összhangban, az *A. planipennis* észlelése esetén tájékoztatni kell a fertőzéssel veszélyeztetett ágazatokat és a nyilvánosságot a károsítóról és a lehetséges károkról. El kell készíteni a fertőzési eset bekövetkezésére vonatkozó hivatalos közleményt és a körülhatárolt terület térképét az azon belül található településekkel. Naprakészen kell tartani az *A. planipennis*-rendelet egységes szerkezetbe foglalt változatát a rovar összes gazdanövényének és a „meghatározott növények” listájával. A tájékoztatáshoz felhasználható információk e készenléti terv 1. mellékletében található.

5.5 Képzés

Az *A. planipennis* sikeres kimutatásának és leküzdésének alapja a személyi állomány képzése. A rendszeres program keretében minden növényegészségügyi felügyelőt fel kell készíteni a rovar jelentette potenciális veszélyre. Az intézkedések során a felügyelőket és a felszámolásba bevont személyeket meg kell ismertetni a végrehajtás módjával. A már bekövetkezett fertőzési esetek helyszínén célszerű szervezni képzést a többi NTO számára a gyakorlatban hasznosítható tapasztalatok átadása érdekében.

Emellett kiemelten fontos a lakossági körben folytatott ismeretterjesztés, amely hozzájárulhat a rovar felismeréséhez és az ellene való hatékony fellépéshez, továbbá elősegíti a társadalmi felelősségvállalást és az együttműködést a fertőzési gócpontok felszámolásában.

5.6 Az intézkedések befejezése

Az intézkedéseket akkor kell befejezni, amikor a területen a körülhatárolás feloldását követő kötelező éves felderítések során nem mutatták ki ismét az *A. planipennis* jelenlétét. Az éves felderítési tervben a korábbi körülhatárolt területet a rovar szempontjából kockázatos területként kell kezelni.

Ha a felszámolása már nem lehetséges a fertőzött területen, a Szükséghelyzeti Munkacsoport dönt a visszaszorítási stratégiára való áttérésről. E döntést és annak indokait a Nébih NBI jelenti a Bizottságnak. A készenléti terv a felszámolást célozza meg, és nem tartalmazza a visszaszorítási intézkedéseket.

6. Források biztosítása

Az *A. planipennis* okozta fertőzési esetek kezeléséhez szükséges erőforrásokat az ÁNKTK vonatkozó részében leírtak szerint kell biztosítani. A felderítések tervezéséhez és elvégzéséhez az EFSA statisztikailag helytálló és kockázat alapú általános útmutatóját kell használni, mely az 5. mellékletben szerepel.

Pénzügyi források

Az *A. planipennis* okozta fertőzési esetek kezeléséhez szükséges források nagysága jelentősen eltérhet a bekövetkezés körülményeitől, többek között a valószínűsíthető bekerülés, behurcolás és az észlelés között eltelt időszak hosszától, az észlelés zárt terű vagy szabadföldi helyétől és az ott folytatott tevékenységek jellegétől, a körülhatárolt területeken működő vállalkozások számától függően. A felszámolási programban megsemmisített növények miatti kártalanítással együtt százmillió forintos nagyságrendű költséggel kell számolni.

A szükséges kapacitás

A fertőzési eset eredményes kezeléséhez rövid időn belül kell biztosítani további humán erőforrásokat is. Az ÁNKTK 2. melléklete szerint kell megtervezni az *A. planipennis* fertőzési esetének kezelésére e készenléti tervben leírt konkrét intézkedések végrehajtásához szükséges időráfordítást és az ennek megfelelő személyi állományt. A megnövekedett munkaerőigény a fertőzött területet körülhatároló átfogó felderítésre, a fertőzött területen lévő növények megsemmisítésére, valamint azok vizsgálatának elvégzésére koncentrálódik.

A közelmúltban történt behurcolás esetén, vagy ahol rendszeresen végeztek felderítést, 5-10 ezer minta vétele tervezhető. A fertőzött terület meghatározásához szükséges mintavételek számának tervezésére a 2. melléklet ad útmutatót. A következő években átlagosan 4-500 mintavétel várható a körülhatárolt területen. Amint az *A. planipennis* találat megerősítésre kerül, haladéktalanul növelni kell a hatósági laboratóriumban rendelkezésre álló humán erőforrást és pénzügyi kapacitást. Ezt az intézkedések érvényességi ideje alatt biztosítani kell. Az intézkedések végrehajtásához megfelelő együttműködést kell kialakítani az adott település felelős vezetőségével a felszámolási intézkedések, pl. fakivágás végrehajtása érdekében.

7. A hatósági intézkedések felülvizsgálata

Az intézkedések hatékonysága az éves felderítések eredményeivel mérhető. Abban az esetben, ha látható, hogy nem sikerült elérni az *A. planipennis* kívánt felszámolását, a Szükséghelyzeti Munkacsoportnak felül kell vizsgálnia és módosítania kell az intézkedéseket.

A készenléti terv érvényessége

Az *A. planipennis* felszámolására vonatkozó készenléti terv érvényét veszti, amennyiben a készenléti terv elkészítésére vonatkozó jogszabályi előírások hatálya megszűnik. E készenléti tervet a Nébih NBI évente szükség szerint felülvizsgálja, valamint az *A. planipennis* jelenlétének hazai kimutatása esetén aktualizálja.

1. melléklet: Szakmai-tudományos ismeretek az *A. planipennis* rovarfajról

A kártevő jellemzői

Az *A. planipennis*, közismert nevén a kőrisrontó karcsúdíszbogár, a *Buprestidae* családba tartozik. Eredeti elterjedési területe Kelet-Ázsia, főként Kína, Japán, Korea és Oroszország egyes részei. Az 1990-es évek végén került Észak-Amerikába, ahol súlyos károkat okoz a kőris populációkban (*Fraxinus* spp.). Azóta Európában is megjelent Oroszországban, valamint Ukrajnában, és fennáll a veszélye, hogy tovább terjed.

Az *A. planipennis* kifejezetten kőrisfákra specializálódott kártevő, főként a gazdanövények kambiumrétegében és szállítószöveiteiben fejlődő lárvái okoznak jelentős károkat. A fertőzött fák lombja kiritkul, az ágak elhalnak, végül az egész fa pusztulását okozhatja. Tömeges támadás esetén a pusztulás gyorsan is bekövetkezhet. Az imágó a levelekkel táplálkozik, de a károsítás mértéke elhanyagolható a lárvához képest.

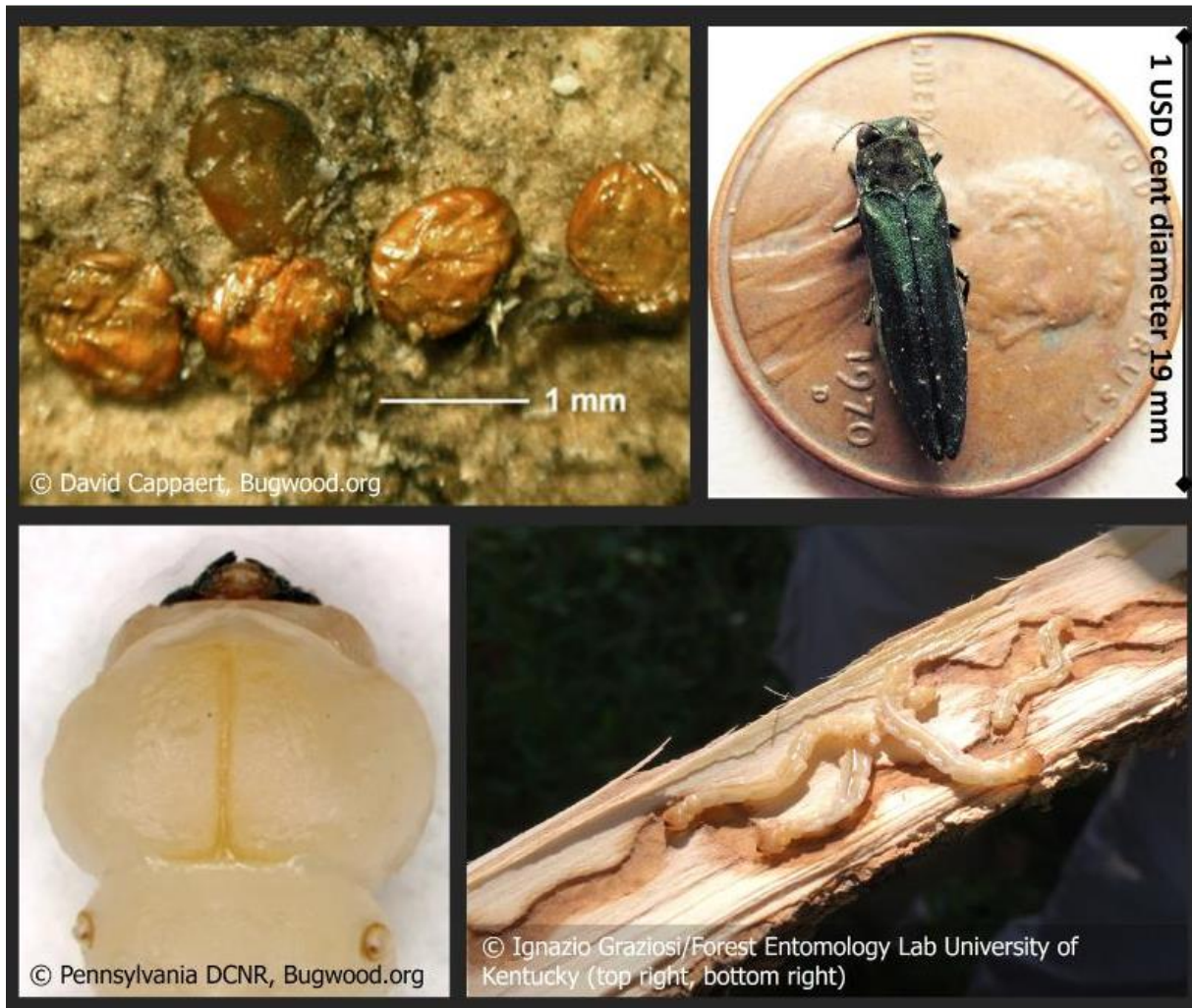
Az *A. planipennis* fejlődési ciklusa általában egy év, de hűvösebb éghajlaton akár két évig is eltarthat. A nőtények a kifejlett kőrisfák kérgének repedéseibe rakják tojásaikat, amelyekből 7-10 nap alatt kelnek ki a lárvák. A lárvafejlődés négy stádiumon megy keresztül, és a kifejlett lárvák a fa kérge alatt telelnek át, majd tavasszal bábozódnak. Az imágók áprilistól júniusig bújnak elő, rajzáscsúcsuk a nyári hónapokra esik.

A kifejlett egyedek 25-30°C közötti hőmérsékleten a legaktívabbak, de 18°C felett már megkezdik a rajzást. A nőtények élettartama körülbelül 3-6 hét, ez idő alatt akár 100 petét is lerakhatnak. A lárvák által okozott szövetkárosítás végül a fa víz- és tápanyagellátását akadályozza, ami az egyed pusztulásához vezet.

A kártevő jelenléte komoly gazdasági és ökológiai veszélyt jelent a kőrisfajok állományaira, ezért az *A. planipennis* elleni védekezés kulcsfontosságú az erdőgazdálkodásban és a városi faállományok védelmében, de természetvédelmi szempontból is.

Morfológiája

Az imágó 8-14 mm hosszú, fémesen zöld színű. A rovar szárnyfedői keskenyek és hosszúkásak, a hasi oldal lilás-vöröses fényű lehet. A lárva 26-32 mm hosszú, sárgásfehér színű, a szelvényezett potroh végén két jellegzetes tüskeszerű képződménnyel. A pete ovális alakú, 1 mm átmérőjű és világossárga színű.

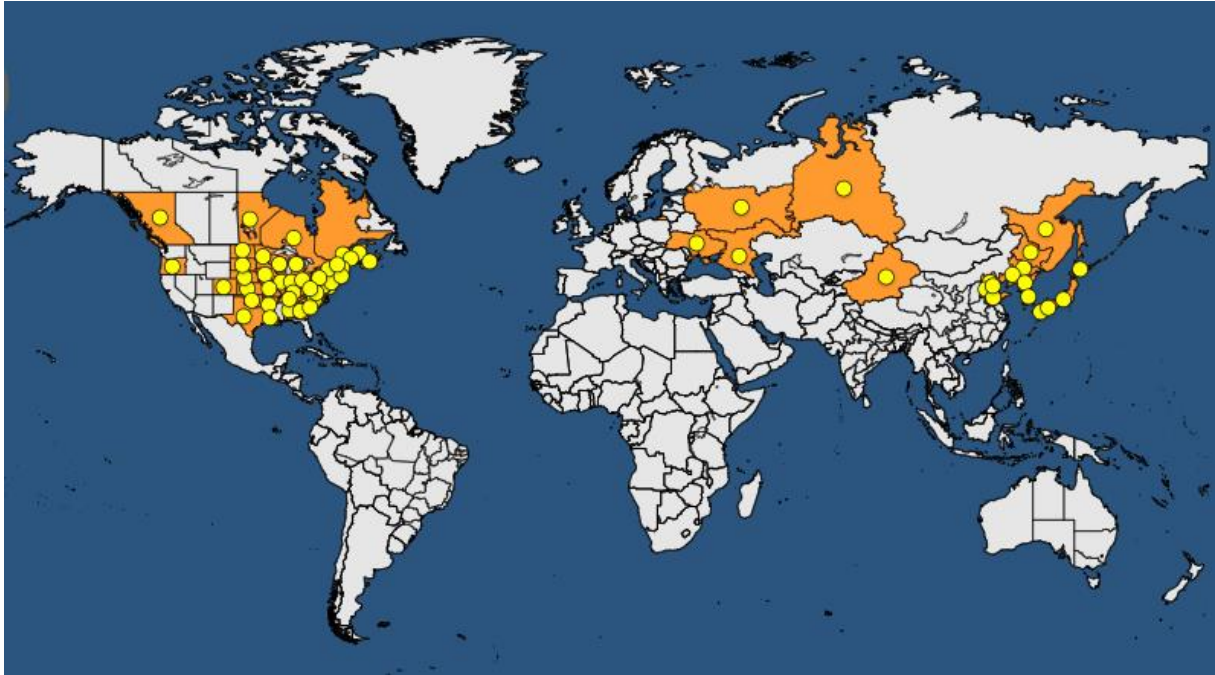
2. ábra *A. planipennis* peték (balra fent), lárva (balra lent),

IV. stádiumú lárvák a lárvajáratban (jobbra lent) és az imágó (jobbra fent).

Földrajzi elterjedés

A rovar Kelet-Ázsiából származik, Kína, Japán, Mongólia, valamint Oroszország távol-keleti területein honos. Észak-Amerikába az 1990-es években hurcolták be, és az USA-ban, valamint Kanadában gyorsan elterjedt, ahol jelentős pusztulást okoz a kőrisfák (*Fraxinus* spp.) állományában. Eddigi kártételét több milliárd USD nagyságrendűre becsülik.

Európában az első előfordulását 2002-ben regisztrálták Oroszország európai részén, Moszkva környékén. Azóta a fertőzés tovább terjedt Nyugat-Oroszországba és Ukrajna egyes területeire. Nagyon valószínű, hogy nyugati irányú terjeszkedése jelenleg is folyik. Az európai uniós tagállamok közül eddig hivatalosan nem észlelték, azonban fennáll a behurcolás veszélye a fertőzött területekről származó fatermékek és csomagolóanyagok révén.

3. ábra Az *A. planipennis* elterjedése 2025-ben (Forrás: EPPO Global DataBase).

Gazdanövényei

Az *A. planipennis* főként a kőrisfajokat (*Fraxinus* spp.) támadja meg. Az európai kőrisfajok, mint a *F. excelsior*, *F. angustifolia* és a *F. ornus*, illetve az Amerikában honos kőrisfajok mind bizonyítottan fogékonyak a fertőzésre. Az ázsiai kőrisfajok, mint például a *Fraxinus mandshurica* és a *F. chinensis* kevésbé érzékenyek a fertőzésre.

A kártevő lárvái a kéreg alatti szöveteket rágják, ezzel károsítva a fa tápanyagszállító szöveget, ami fokozatos elhaláshoz vezet. A fertőzés kezdeti szakaszában a fák koronája ritkulni kezd, majd a levelek elszáradnak, és a fa végül elpusztul.

Észak-Amerikában az *A. planipennis* által fertőzött területeken a kőrisfák tömeges pusztulása jelentős ökológiai és gazdasági károkat okozott. Mivel a kőrisfák fontos szerepet játszanak az erdei ökoszisztémákban, és városi környezetben is gyakran ültetik őket, az invázió hatásai hosszú távon is érezhetők.

Tekintettel az *A. planipennis* faj kifejezett gazdaspecifikusságára és a kőrisfákra gyakorolt pusztító hatására, az érintett területeken folyamatos monitorozás szükséges a további terjedés megakadályozása érdekében.

A kártevő terjedése

Az *A. planipennis* EU-n belüli terjedése elsősorban fertőzött kőrisfák (*Fraxinus* spp.), valamint kőrisből készült faanyagok és csomagolóanyagok (pl. raklapok, faládák) szállításával történhet. A tojások és lárvák a kéreg alatt megbújva könnyen észrevétlenek maradhatnak, így a nem kezelt faanyagok hozzájárulhatnak a rovar új területekre való behurcolásához.

Az imágók repüléssel is terjednek. A kifejlett egyedek általában melegebb időben, 20°C felett és tiszta, szélsőséges napokon a legaktívabbak. Megfigyelések szerint az imágók akár 10 km-t is képesek megtenni egyetlen szezon alatt, de az átlagos természetes terjedés évi 2-5 km között mozog.

Észak-Amerikában a kártevő terjedése kezdetben lassú volt, azonban a populáció növekedésével a terjedési ütem felgyorsult, és bizonyos területeken évente akár 20-30 km-es távolságra is kiterjedt. Ez főként azzal magyarázható, hogy az imágók a fertőzött fák elpusztítását követően új táplálékforrást kerestek.

Az *A. planipennis* további terjedésében jelentős szerepet játszik az emberi tevékenység. Mivel a lárvák a kéreg alatt fejlődnek, a szállított fák és faanyagok rejtetten hordozhatják a kártevőt, amely így nagy távolságokra is eljuthat.

Az új területeken való megtelepedéshez a kifejlett imágóknak megfelelő kőrisfajokat kell találniuk a táplálkozás és a szaporodás érdekében. Amennyiben a környezeti feltételek megfelelőek, a populáció gyorsan növekedhet, és rövid időn belül jelentős károkat okozhat a kőrisállományokban.

2. melléklet: Hatósági mintavétel

Az *A. planipennis* imágók és lárvák azonosításának leírása a 5.1.3. pontban található. A mintavételi előírások főként az *A. planipennis* károsító EFSA által kidolgozott felderítési útmutatójából származnak, és az ÁNK 4.2.2. pontjában található dokumentációra vonatkozó információk érvényesek.

1. Vizuális vizsgálat

Az *A. planipennis* imágói és lárvái a gazdanövények kérgének és lombzatának célirányos vizsgálatával észlelhetők. A kifejlett egyedek főként a lombkoronában táplálkoznak, jellemzően a fiatal leveleken rágásnyomokat hagyva. A lárvák a kéreg alatt, a kambiumrétegben fejlődnek, ezért közvetlenül nem láthatók, jelenlétükre azonban a kéreg alatti jellegzetes S-alakú járatok és a kéreg alatt található fűrészporszerű ürülék utalhat. Az érintett fákon a lombzat ritkulása, ágszáradás, valamint a kéreg repedezése figyelhető meg. Az imágók által hagyott D-alakú röpnyílások szintén az *A. planipennis* jelenlétére utalhatnak.

2. Csapdázási módszerek

A csapdázás célja az *A. planipennis* kezdeti jelenlétének kimutatása egy területen. A csapdázás hatékonysága azon múlik, hogy a kártevőfaj legalább egy imágóját be tudják-e fogni, amint az egy területen megjelenik és terjedni kezd. Az *A. planipennis* befogására alkalmazott csapdák a rovarok vonzását szolgáló szagokat, valamint a gazdanövények fakérgének mintázatát utánozzák. A csapdák elhelyezésekor a legfontosabb, hogy a csapda jól észlelhető helyen legyen, elkerülve a sűrű növényzet közvetlen közelségét, amely csökkentheti a csapdák hatékonyságát. A fertőzött területeken elhelyezett csapdák jelezhetik a rovarok megjelenését és rajzási idejét, így segíthetnek a terület monitorozásában.

4. ábra Kőrisfa lombkoronájában elhelyezett zöld többcsatornás csapda.

3. Mintagyűjtés

A felderítés során a csapdákból talált *A. planipennis* imágókat morfológiailag azonosítani kell. A gyanús egyedeket megerősítő vizsgálatra a Laboratóriumba kell küldeni. A csapdákat júniustól szeptemberig havonta legalább kétszer ellenőrizni szükséges.

A fa károsodása, például a korhadás vagy a kéroen látható rágásnyomok, segíthetnek a lárvák jelenlétének észlelésében. Az élő fákból vagy a gyanús fákról szúrópróba-szerűen mintavételt kell végezni, a kérget és a fa belsejét is meg kell vizsgálni a lárvák esetleges előfordulásának ellenőrzésére.

4. Higiéniai eljárások

Be kell tartani a megfelelő higiéniai előírásokat (pl. egyszer használatos gumikesztyű, a vágószerszámok tisztítása és fertőtlenítése, kézfertőtlenítés).

5. A felderítés időzítése

Az *A. planipennis* rajzása szoros kapcsolatban áll a hőmérsékleti és páratartalmi viszonyokkal. Az imágók aktívan repülni kezdenek, amikor a nappali hőmérséklet eléri a 25–30°C-t és az éjszakai hőmérséklet legalább 15°C fölé emelkedik. Az optimális páratartalom 50–70% között mozog. A hidegebb, esős napok és a magasabb szélesség gátolják az aktivitást, így az aktív rajzási időszak leginkább a nyári hónapokra, júniustól szeptemberig lenne jellemző.

A rovar lárvái a fák belsejében fejlődnek, ezért a felderítés a faállomány károsodásának megfigyelésére és a rágásnyomok, valamint a fák pusztulásának észlelésére összpontosít. A lárvák fokozatosan mélyebbre hatolnak a fatörzs belső rétegeibe, így a legnagyobb aktivitásuk és a leglátványosabb károsítás augusztus és október között jelentkezhet.

A rovar nyomon követéséhez szükséges több helyre csapdákat telepíteni. Az imágókat elsősorban a csapdák közelében található gazdanövények vonzzák.

6. A minta szállítása

A megfelelően felcímkézett és a mintavételi jegyzőkönyvet tartalmazó mintacsomagot a Laboratóriummal előzetesen egyeztetve, haladéktalanul el kell küldeni a Laboratóriumba.

7. Mintavételi adatok rögzítése

A mintavételi adatokat rögzíteni kell a TNAIR-ban. Minden mintát GPS-koordinátákkal kell dokumentálni. A dokumentumban egyértelműen meg kell jelölni, hogy az adott minta fertőzött területről vagy pufferzónából származik-e. Minden mintát GPS-koordinátákkal kell dokumentálni. Gyanú esetén ezt egyértelműen meg kell jelölni a laboratóriumi vizsgálatot kérő dokumentumon. Fontos az érintett minták egyedi „gyanú-azonosítóval” történő ellátása a későbbi intézkedésekhez, valamint a helyszín és tünetek fényképes dokumentálása.

3. melléklet: A „meghatározott növények” behozatalának és szállításának ellenőrzése

Behozatal

Az NTO-nak a harmadik országból származó „meghatározott növények” behozatalához kapcsolódó ellenőrzéseket a beléptetés helyén vagy a jóváhagyott ellenőrzési pontokon kell elvégeznie.

A. *planipennis*-től mentesként elismert országból érkező szállítmányból gyanú esetén, fertőzőtként ismert országból pedig minden esetben mintát vesz az NTO a szállítmányból.

Az [\(EU\) 2019/2072 VII. melléklete](#) különleges követelményeket állapít meg az A. *planipennis*-sel fertőzött országokból származó gazdanövények behozatalára vonatkozóan:

- Az „meghatározott növények” (különösen a *Fraxinus* fajok) és faanyag szállítása csak hatósági engedéllyel történhet.
- A fertőzött területekről származó faanyag csak megfelelő kezelés (pl. hőkezelés, aprítás, füstölés) után szállítható ki.
- A kőrisfából készült termékek (pl. tűzifa, raklapok) szállítása fokozott ellenőrzés alá esik.
- A fertőzött anyagok kiszűrése céljából a szállítási útvonalak ellenőrzése is előírás.

A fertőzés pozitív megerősítése esetén az egész tételt meg kell semmisíteni.

A nyugalmi állapotban behozott, ültetésre szánt, „meghatározott növények” fizikai megfelelőségi vizsgálatát a [2019/66 uniós rendelettel](#) összhangban a beléptetést követő első tenyészidőben a rendeltetési helyen kell elvégezni.

A TRACES-NT adatait felhasználva megtalálhatók azok a vállalkozások, amelyek importáltak gazdanövényeket. A [2016/2031 uniós alaprendelet 69. cikkében](#) előírt nyomkövethetőségi kötelezettség az A. *planipennis*-re is vonatkozik, így a vállalkozókhöz beérkezett gazdanövények adatainak nyilvántartását és a növények állapotát ellenőrizni kell a következő 2-3 évben a vállalkozóknál, illetve a létesítmények közelében.

Az Unión belüli szállítások ellenőrzése

A NTO-oknak szisztematikus hatósági ellenőrzéseket kell végeznie a körülhatárolt területről kiszállított vagy a fertőzött területről a pufferzónába átszállított „meghatározott növényeken”. Ezen ellenőrzéseket legalább azokon a helyszíneken – beleértve az utakat, repülőtereket és kikötőket is – kell elvégezni, amelyeken keresztül a gazdanövényeknek a fertőzött területekről a pufferzónákba vagy az Unió területének más részeibe való átszállítása történik.

Az ellenőrzéseknek a „meghatározott növények” okmány- és azonosság-ellenőrzését kell magukban foglalniuk. Az ellenőrzéseket attól függetlenül el kell végezni, hogy a „meghatározott növényeknek” hol van a bejelentett származási helye, kinek a tulajdonában vannak és mely személy vagy szervezet felelős értük. Amennyiben ezen – az okmányokra, az azonosságra, valamint a növények fizikai állapotára és tüneteire is kiterjedő – ellenőrzések azt mutatják, hogy a megállapított feltételek nem teljesülnek, az ellenőrzéseket végrehajtó NTO-nak helyben vagy egy közeli helyszínen haladéktalanul meg kell semmisítenie a feltételeknek

nem megfelelő növényeket. A folyamat során minden szükséges óvintézkedést meg kell tenni az *A. planipennis* továbbterjedésének megelőzése érdekében.

5. ábra Tűzifa *A. planipennis* lárvajárattal

(Forrás: Dr. Csóka György).

4. melléklet: Elérhetőségek

Központi hivatalok

Agrárminisztérium Erdőkért és Földügyekért Felelős Államtitkárság: Zambó Péter (államtitkár), info@am.gov.hu, központi szám: +36 1 795 2000, 1052 Budapest, Apáczai Csere János utca 9.

Agrárminisztérium Élelmiszergazdaságért és Agrárszakképzésért Felelős Államtitkárság: Tállai András (államtitkár), info@am.gov.hu, központi szám: +36 1 795 2000, 1052 Budapest, Apáczai Csere János utca 9.

Nemzeti Park Igazgatóságok: <https://termeszetvedelem.hu/nemzeti-park-igazgatóságok/>

Pest Vármegyei Kormányhivatal Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály: dr. Bartus Adrienn (főosztályvezető), +36 1 224-9100, orszagoszoldhatosag@pest.gov.hu, 1016 Budapest, Mészáros u. 58/A

Vármegyei Kormányhivatalok: A vármegyei kormányhivatalok részletes elérhetőségei az alábbi linken érhetők el: <https://kormanyhivatalok.hu/>

Nébih: info@nebih.gov.hu, központi szám: +36 1 336 9000, 1024 Budapest, Keleti Károly utca 24.

Tudományos szervezetek

Soproni Egyetem Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI), Erdővédelmi Osztály: dr. Csóka György (osztályvezető), +36 37 320 129, vagy +36 30 305 0747, csoka.gyorgy@uni-sopron.hu, 3232 Mátrafüred, Hegyalja út 18.

Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar, Erdő- és természeti erőforrás-gazdálkodási Intézet: Prof. Dr. Lakatos Ferenc (intézetigazgató) +36 30 304 7161, lakatos.ferenc@uni-sopron.hu, 9400 Sopron, Bajcsy-Zsilinszky u. 4.

Szakmai és szakmaközi szervezetek és egyesületek

Magyar Díszkertészek Szakmaközi Szervezete: dr. Orlóci László (elnök), +36 70 330 1223, info@diszkerteszek.hu, 1025 Budapest, Törökvész út 139/b

Magyar Diszfaiskolások Egyesülete: Rónai Gergely (elnök), +36 30 372 5328, info@fakertesz.hu, 9700 Szombathely, Béke tér 1.

Országos Erdészeti Egyesület: Kiss László (elnök), +36 1 201 6293, titkarsag@oee.hu, 1021 Budapest, Budakeszi út 91.

Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, www.nak.hu, 1115 Budapest, Bartók Béla út 105-113. (Bartók Udvar)

Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara, <https://magyarovenyorvos.hu/>, 1103 Budapest, Gyömrői út 140. 2/210.

Növényvédelmi Szövetség, <https://hucpa.hu/>, 1043 Budapest, Csányi László u. 34.

Budapesti Közművek Főkert Nonprofit Zrt.: +36 1 700 7000, info@budapestikozmuvek.hu, E-
ügyintézés: www.magyarorszag.hu

Egyetemek

Debreceni Egyetem: Prof. Dr. Stündl László (intézetvezető, dékán), +36 52 508 444/88504, stundl@agr.unideb.hu

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem: Campus főigazgatók, <https://uni-mate.hu/az-egyetem-vezet%C3%A9se>

Soproni Egyetem: Prof. Dr. Heil Bálint (dékán), +36 99 518-171; heil.balint@uni-sopron.hu,
9400 Sopron, Bajcsy-Zsilinszky u. 4.

Széchenyi István Egyetem: Dékáni Hivatal elérhetőségei, <https://ak.sze.hu/dekani-hivatal-elherheto-segei>

Szegedi Tudományegyetem: Rektori Vezetés elérhetőségei, <https://u-szeged.hu/rektor-rektorhelyettesek-rektori-megbizott>

Elérhető és letölthető magyar nyelvű irodalom:

Csóka Gy és Hirka A. 2022: Ázsiai kőriskarcsúdíszbogár - *Agrilus planipennis* (Fairmaire, 1888). In: Haraszthy L. (szerk.): Özönállatfajok Magyarországon. Rosalia kézikönyvek 5. Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest. pp. 181–184. <https://www.dunaipoly.hu/uploads/2023-01/20230109120818-ozonallatfajok-magyarorszagon-magyar-oldalankent-1-o89cr9hf.pdf?1.22.11>

Csóka Gy. és Hirka A. 2023: Már ez is a spájzban van! Erdészeti Lapok, 157(5): 193-195. https://erdeszetilapok.oszk.hu/01890/pdf/EPA01192_erdeszeti_lapok_2023_05_193-195.pdf

5. melléklet: Az *A. planipennis* fertőzési zóna meghatározása Magyarországon

A fertőzési zóna pontos meghatározása kulcsfontosságú az *A. planipennis* elleni védekezésben. A módszert a RiBESS+ rendszer segítségével modellezzük, amely a felderítés hatékonyságát optimalizálja.

A vizsgálatok egy 4500 m sugarú körülhatárolt terület legkülső részén kezdődnek, majd a belsőbb részek felé folytatódnak. A felderítés sávokban történik:

- **Külső sáv:** 4500 m – 3000 m,
- **Középső sáv:** 3000 m – 1500 m,
- **Belső sáv:** 1500 m – 0 m.

Lehetséges forgatókönyvek:

- **A scenárió:** Ha egyetlen további fertőzés sem azonosítható, a fertőzési zóna csak a találati hely körül, 100 m-es sugárban lesz kijelölve.
- **B scenárió:** Ha az *A. planipennis* a középső sávban (ám a legkülsőben nem) megtalálható, a teljes fertőzési zóna 3000 m-es sugarú lesz.
- **C scenárió:** Ha a legkülső sávban is jelen van a károsító, a vizsgálatokat további 1500 m-es sávokban folytatni kell kifelé, amíg a fertőzés határait pontosan meg nem határozzák.

Felderítési stratégia: A felderítés sűrűsége a specifikus gazdanövények jelenlététől függ. Ha a teljes területen egyenletesen oszlanak el, akkor minden hektáron csapdát kell telepíteni. Az optimális csapdasűrűség kiszámítása a RiBESS+ modell alapján történik:

The screenshot displays the RiBESS+ web interface. At the top left is the EFSA logo and the text 'RiBESS+'. At the top right, it shows 'v 0.1.2 • Manual • Report new issue' and a DOI: '10.5281/zenodo.2541541'. The main content area is titled 'Parameters Risk factors'. It contains three sections: 'Population size' with a dropdown set to 'fixed' and a value of '2827'; 'Test sensitivity' with a dropdown set to 'fixed' and a value of '0,75'; and 'Design prevalence' with a dropdown set to 'fixed' and a value of '0,01'. On the left side, there is a panel titled 'What would you like to estimate?' with a 'Sample Size' dropdown, a 'Target confidence of freedom' slider (set to 0,95), and a 'Convenience sampling approach' dropdown set to 'No convenience sampling'. A 'Submit' button is located at the bottom left.

Infinite population

	Sample size	Group sensitivity
1	398.000	0.950

Total sample size: 398
Global sensitivity: 0.95

[Download](#)

Finite population

	Population size	Sample size	Group sensitivity
1	2827.000	382.000	0.950

Total sample size: 382
Global sensitivity: 0.95

[Download](#)

6. ábra *A* csapdák számának kiszámítása a felmérési sávban az *A* szcenárió alapján.

- Külső sáv: 382 csapda,
- Középső sáv: 375 csapda,
- Belső sáv: 328 csapda.

A pontos vizsgálat érdekében akár 1000 csapda telepítése is szükséges lehet.

Pufferzóna kijelölése: A fertőzési zónán kívül egy legalább 10 km-es pufferzónát is meg kell határozni, mivel az *A. planipennis* maximális éves terjedési üteme ezt indokolja.

Ez az eljárás biztosítja a károsító gyors és hatékony felderítését Magyarországon, lehetővé téve a hatékony védekezést.